

ئامادەکردنى:

ئەنۋەر حسين

د. لوقمان رەئوف

دىزاین: ھەرىم عوسمان

تايپ: بەرپز حسن قەشانی

ھەلەچن: سەرۋەت توفیق - دىلان دالساد

باۋان عومەر

سەرپەرشتى چاپ: باۋان عومەر

چاپى سىنيەم

سليمانى - ۲۰۱۳

ملوانكىرى سىين

لەبەرئۆدبەرايەتى گشتى كىتبخانە گىشتىھەكان ژمارەى
ژمارەى سپاردنى (۱۶۷۲) ى سالى (۲۰۱۳) ى پىن دراۋە.

پیشکەشە بە...تۆ....
کە یەكەم جار، فیزی نووسین و خویندنی کوردیت
کردم...

شەریف-ح

پیرستا :

- 7.....پیشہ کی
10.....دیل
11.....فرمیسکی بو فہ لہستین
14.....یادئ
16.....قوتابخانہ
26.....نامہئ بو کوری شاعیران
28.....ئامانجی قہ لہم
30.....بو گوران
31.....کوچ
34.....رووبار
38.....تہ نیا
40.....ژار
41.....دئ
45.....بگری
47.....فہ لسہ فہی گہردوون

- 49.....هه لاله
- 53.. هه نسك و فرميسك
- 57.....لانهى بايه قوش
- 64.....وينه
- 68.....په پولهى خه يال
- 71.....باده
- 73.....خيراب
- 74زربار
- 77.....خوداتان له گهل
- 78.....ملوانكهى شين
- 86.....شوان
- 89.....نيگارئ
- 93.....چوارينه
- 94.....تابوتى سوور
- 95.....خاك و خور

بۆ رېزگرتن له شەریف

ئەو كاتەى لە سالانى ھەشتاكان گويم لە گۆرانىھە كانى (ھەلالە ، خوداتان لەگەل ، دى ، فرمىسكى بۆ فەلەستىن و قوتابخانە) بوو بە دەنگى ھونەر مەندان (نەجمەى غوولامى ، كالى ئاتەشى ، مەزھەرى خالقي) . . . سەرنەجم بۆ ئەوھ چوو ، دەبى ئەو ھونراوانە ھى چ كەسىك بىن ، چونكە ھونراوھەكان ، سادە و قول و بە نەزم و جوان بوون و كاريگەرى گەورەى لەسەر مەن دانسا .

تا ئەو كاتەى لە سالانى نەوھەدەكان ، لە شەقامىكى شارى سەنە چەند كىتەبىك بى ناز لەسەر شەقامكە دانرا بوون بۆ فرۆشتن ، لەگەل ھاورىكەم سەر وو دانەپەكمان كرى .
ئىتر شەرىف م باشتر ناسى و ئەو كات زانيم كە خاوەنى ئەو ھونراوھە جوانانە ، ئەم شاعىرە بەرزەپە .

شەرىف حسين پەناھى ، خاوەنى نامىلكەى (ملوانكەى شىن) ئەگەرچى مەن بە شىبەھالى خۆم تەنھا ئەم دىوانە بچوكەم بىنيوھ ، بەلام دەكرىت بلىم (ملوانكەى شىن) نموونەپەكى بەرز و گەورەى شىعەرى كوردپە .

ھەستى نۆنەتەوھى و ئىنسانى شاعىر بە ئاشكرا بە شىعەرەكانىھە ديارە ، ئەمەش دەكرىت وەكو ئىنسانىكى شۆرشىگر و نۆنەتەوھى شاعىر و شىعەرەكانى بناسىن ، جىا لەوھ كاتىك شىعەرەكان دەخوئىننەھە ھەست دەكەى لە ژىر زولم و زۆرى ستمىك ئەم شىعەرەكانە نوسراون و ھەر چەندە دەپەوئىت بپ بە دلى خۆى قسە بكات و بالى شىعەرى بفرى و نەھامەتپەكان بەدركىنن .

بەلام ياساى باو و زلم و ستم رىگای بى نادات ، بە ناچارى خۆزگە و ئاواتەكانى پەنگ دەخواتەوھ . لە پەيوەست بە كورد و كوردبوشىش ، ھەستى شاعىر بە ئاشكرا ديارە ، كە چەند لە خەمى نەتەوھ و نىشتىمانەكەپداپە .

سەبارت ، سروشت و وەسفى سروشت داھىتانەكى گەورەى كوردوھ كە ئىنسان ھىندەى تر پەيوەست دەبى بە سروشتى كوردستانەوھ .

شەرىف ، لەم دىوانەپدا ، لە لووتكەى شىعەردا خۆى دەپىننەتەوھ ھەر بۆپە لەبەر گرتكى شىعەرەكانى و ناساندنى باشترى شىعەرەكانى و ملوانكەى شىن بە خەلكى كوردستان . بربارىماندا (ملوانكەى شىن) چاپ بەكەپنەوھ خزمەتىكى بچووك بە شەرىف و ملوانكەى شىن و شىعەرى كوردپىش بەكەپن . بەو ھىواپەى ئىوھش شەرىف و ملوانكى شىن باشتر بناسن و تام و چىژى ئەدەبىيات و شىعەرى باشتر لىوەرگرن .

بىگومان لەم كارەشماندا ، تەنھا و تەنھا ئامانجمان خزمەتكرن بوو بە شىعەر و ئەدەبىياتى كوردى و بە تايپەتپىش ئەدەبىياتى كوردستانى رۆژھەلات و شاعىرى گەورە و ھەست ناسك (شەرىف حسين پەناھى) بە ھىواپ ئەوھى كارەكەمان گەرچى بچوكپىش بىت ، جىگەى رەزامەندى ئىوھى خۆپنەران بىت .

ئەنومەر حسين (بازگر)

ژوئەن / ۲۰۱۳

سلىمانى

«پیشه کی»

یه کهم جار له به زمیکی شاعیرانی مهابادا ناسیم و شیعرم بیست و خوشم ویست.

دوایهش بۆ رهخنه لی گرتن، زۆریه ی شیعرهکانی بۆ خویندمهوه، بهلام من بهش به حالی خۆم، خوشم لی هاتن و بۆنی شیعرم لی کردن.

خه یالی ناسک و ههستی هونهرمه ندانه و ئەزمونی شاعیرانه م تیدا به دیکرد.

هه رکهسه جوړه بۆچونیکی له شیعردا ههیه، من زیاتر له خه یالی ناسک و ئەزمونی وردو نوێ دهگه پریم، تا پوواله تی جوان و رازاوه و کیش و قافیه ی سهیرو سهمه ره، یان باشتر بلیم شیعرم له نهزم خوشتردهوی.

شیعریکم پێ باشتره، که له دلهوه هه لقوئی و به دلهوه

بنوسی ، بهشی زۆری شیعرهکانی شهریف وان ، سۆزو
عاتیفه و کول و کۆی دهروونی خۆیهتی ، ههستی خوینهر
یان گوینگر دهبزوینن و حالهتی شاعیر لهکاتی نوسینی
شیعرهکهیدا له پیاوی ورد ده گهیهنن.

به برۆای من ، ئەگەر ئەم شاعیره زیاتر خۆی ماندوو
بکات و پتر ههول بدات ، شاعیریکی نهک باش ، به لکو
گهورهشی لی پهیدا دهبی.

هونهر سنوری بو نیه هیچ هونهرمه ندیك
نهگهیشتووته لوتکهی هونهر و ناشیگاتی ، به لام هی
واهیه زۆر بهرهو ژوور دهچن.

وهک تی گهیشتوووم شهریف دهزانی تازه ورده ههنگاو
به رهو مه نزل هه ل دینیته وه ، بۆیه هیوام زۆر به رهو
ژوور بچی.

وا ههست دهکهم شهریف وهک من له برۆا دایه ، که شیعر
کۆن و نویی نییه و باش و خرابی ههیه .

نهزم نه به وشه ی جوان و وهزنی سهنگین و قافیه ی گران
دهبیته وه شیعر ، شیعریش نه به وشه ی جوان و وهزنی
سهنگین و قافیه ی گران دهبیته وه شیعر ، شیعریش نه
به وشه ی ساکار و کیشی سووک و له به کارنه هینانی
قافیه ، نزم دهبیته وه نهزم .

شیعرو نهزم دوو جوړه هونهرن ، که دهبی خوینهری
ورد ، حوکمیان له سههر بدات ، به لام چه ند خوشه شیعر
ئه وهنده باش بی ، که هه م فۆرمی لیک و لووس و ریک و

پیک بی، ههم ناوه روۆکی ههست بزوین و دلرفین.
خۆزیا شهریف ئەو ئامۆژگاریانەی هه‌میشه له پیش چاو
بی:

هه‌رگیز له شیعری خۆی رازی نه‌بی و پێی وا بی، که
ده‌توانی له‌وه‌ش باشتر شیع‌ر دانێ.

تا شیع‌ر دنه‌ی نه‌دا، له‌ خه‌وی رانه‌په‌رینێ و هه‌ستی
نه‌بزوینێ ده‌ست نه‌داته قه‌له‌م.

ئه‌وه‌شی له‌ بیر بی، که زمانه‌که‌مان پێو‌یستی به‌ خزمه‌ت
هه‌یه و هه‌ول‌بدا وشه‌ی ره‌سه‌نی کوردی به‌کار بێنی و خۆ
له‌ وشه‌ی ده‌ستکرد و داتا‌شراو بپاریزی.

ته‌نانه‌ت له‌به‌کاره‌ینانی وشه‌ی بیگانه‌ی، له‌وشه‌ی
ناره‌سه‌نی کوردی پێ باشتر بی.

هیوادارم دیوانی دووهم ئەم شاعیره زیاترم رازی
بکات.

مامۆستا هێمن

٥٨/٥٢٢

بۆچون: ره‌وشتی که‌سی سه‌باره‌ت به‌ شتی*

**خۆنی: خۆیه‌تی

***کیش: وه‌زنی شیع‌ر.

*پتر: زۆرت‌ر. دوند: لوتکه

*دنه‌ی نه‌دا. هانی نه‌دا.

دیل

وہکو ئاوی بنی گوئی کہ جی مابیٰ لہ رووباری
وہکو بہردی سہری شاخہ کہ دانرابیٰ لہ دیواری

وہکو کاتی گہ لای زہردی دہسی بہریٰ لہ سہر داری
دلہ تہنگہ لہ تہ نیایی نہ ہاوپازیٰ نہ خہمخوریٰ

من ئەو بہردی گرفتارم، کہ دیلی چینی دیوارم
من ئەو ئاوی بنی گوئی کہ جی ماوم لہ رووبارم

گہ لای زہردم، مہلیٰ پیرم، منم دلداری زنجیرم
لہ بیرم دی کہ سی سالہ لہ بہندیخانہ یہ خسیرم

لہ تاریکی ژیانم دا، لہ سوچی سہردی زیندانا
بہ مۆردی نہردی ناکامی، بہ جاری عومری خۆم دانا

بہ لای ئەو ساتہ لای بووم وەلیٰ ئیستا وەھا پیرم
ہہیہ جاری بہ سہرہاتی خہ مینی خۆم نیہ بیرم

قہرہول دیت و رادہبری، شہوانی عومرم ئە ژمیری
شہویکیش وا منی دیلی، بہ دەستی مردن ئە سپیری

* دیل : بہندی، زیندانی قہرہول : چاودیر

فرمیسکی بۆ فه له ستین

ئەهێ سەرگەردانی مانوو
لێ قەوماوی بێ خانوو

ئەهێ مال و منداڵ له کۆڵ
ئاوارەهێ نیشتمان چۆڵ

ئەهێ برای فه له ستینی
که هێ مافی خۆت ئە ستینی؟

ئەهێ بالەندەهێ بێ هیلان
ئەهێ وهیلانی بهسته زمان

لهو دهشت و دۆڵ و کێوه
دوو کۆڵ ئەبههێ بهرپێوه:

کۆڵی مال و منداللت
تهزاندویتی باللت

کۆڵی خهههێ وهیلانی
دللت گرتویه شاننی

بارت قورس و پی په تی
ریبوارى ریی مهینه تی

ئاخو خه می نیشتمان،
پیت قورسه یا کولی شان ؟

ئه ی فهلهستینی هه ژار
ویلی دهستی ئیستعمار

روژی ده بی خه باتت
بینیته دهست ولاتت

ئاخو ئه و روژه که ی بی ؟
ئاخو ئه و روژه که ی بی ؟

ئه ی بالنده ی بی هیلان
ئه ی وهیلانی بهسته زمان

من هه ژاری وینه ی تو م
کوردم، کوردی ره نه چه رو م

هه رچه ن له کوردستانم
دلخوشم له هیلانم،

به لَام كهوى كام كوستان
بالندهى كام دارستان ؟

به زمانى خوى ناخوينيت ؟
بو خوى بال ناوه شينيت ؟

ئهى ئاوارهى فه لَهستين
خانوى ههر دو كمان خوئين

ههر دوو په شيو و خه مبار
ههر دوو كز و بريندار

بريندارى چزى مار
چزى مارى ئيستعمار....

ئهى بالندهى بى هيلان
ئهى وهيلانى بهسته زمان

روژى به هيوای خهبات،
ههر دوو دهگهينه ئاوات.

ئاخو ئهو روژه كهى بى ؟
ئاخو ئهو روژه كهى بى؟

يادى

بولبولى بەندى قەفەس، پەرودەدى ئەو كۆۋنەيە
بۆيە تا ئاخىر نەفەس، ھەروا بە تاسەي لانەيە

بالى ئازادى ئەسوتىنن و دانەي پى ئەدەين،
نەك ژيانى ئەو مەلە، تەنيا بە ئاو و دانەيە

شىنى ھىلانەي دەكات، ئەگرىت و سەربەستى دەوى
بانگ و ئاۋازى قەفەس، ئەو شىوہن و گريانەيە

سوچى بەندى بۆ دەپرازىننەوہ بى خەم بىژى،
كەي نىشانەي ژىنى بى خەم، زيۋەرى كاشانەيە ؟

تى دەكۆشى ھەلفرى، بەندى قەفەس بۆي ناچرى
ئاخرىن ئاۋاتى بەرزى دىتنى ھىلانەيە

نه غمه سهردانی کهوا پاراوی ههستی گهل دهکا،
 شینی بی فرمیسی ئه و بالنده بهسته زمانه یه.
 سوچی بهندیخانه وایه، ههر که ئازادی دهوی،
 بهره می کاتی خه می، ئه و نه غمه بهرزو جوانه یه
 «قانع» دینیتته بیر ئاوازی بالنده ی قه فهس
 قور به سهر ئه و دوژمنه ی هیوا ی به بهندیخانه یه (۱)

(۱) - دیری ئاخیری هی ماموستا قانعه، که ئه و
 شیعره به ناوبانگه ی له بهندیخانه دا داناه (به
 وینه ی بولبولی نیوان قه فهسی)

قوتابخانە

-۱-

پاش ئەوھى كە خۆر ھەلدى
پرشىنگ ئەخاتە سەر دى

خويىندەواران دىنە دەر
رئى مەكتەب دەگرەنە بەر

لە نىو كۆمەلەى مالان
بو خويىندى مىندالان

مالىكى زۆر ويرانە
كراوھتە قوتابخانە

كاكى مودير به يانى
به ر له خوينده وارانى

ئه پروات و له و بهر دهرگا
ماويه هاتوچو دهكا

رهوشتى كاكى مودير
لاوى ژيرو پوئىنبير،

له نيو دلى خهلكى دى
به جوانى گرتويه جى

يارى هه ژاره كانه
هيواي نه داره كانه

لاويكى چاك و روو خوئش
كوردى ويژ و كوردى پوئش

به راسى خهلكى ئه وئى،
گيانيان بو مدير ئه وئى

ماوهی تر مه کتهب دئ
گهرم ئەبئ به سروودئ

له په نجه ره ی په رتوکاو
تیشکی خۆر ئەداته ناو

مامۆستا وه کو جارن
ئەلئ به خوینده وارن :

ديسان رۆژی شه مه یه
کاتی پرسینه وه یه

«وریا» تۆ ههسته سه ر پئ
دهرسی پيشوم بو بئ

ئا- وینه ی چی ؟ ب- وه ک چی
ت- وینه ی چی ؟ پ- وه ک چی ؟

له ئەلفه وه تا کو ی-
هه رچی ده زانی بیئ

« وریا » بیر ئەکاتەوہ
وہلامی ئەداتەوہ :

ئا-وینہی : ئاوارہ
ئاواتی ئەو ھەژارہ

ب-وہکو : برسیتە
پ-وینہی پی یەتی

ت-وہکو : تالی ژین
تاریکی و تیکۆشین

کاتی شتی نازانی
بو مندالان ئەروانی

نون-بە وینہی : نەدار
ہ- بە چەشنی : ھەژار...

-۳-

کاکي مودير ھەلدەستی
بەرامبەریان دەوہستی

ئەللى :بەسىھەتى ئىتر
دەس كەينە باسىكى تر...

ھەتا من لە بىرم بى
ئەم وشانە ئەگوتىرى

تاكەى دەرسى دلتنەنگى ؟
تاكەى دەرد و بىدەنگى ؟

ئىتر لايان بەين لە بىر
روو كەينە راو تەكبىر

مندالەكان مات
ئەبندەرسى تازە گوئ دەگرن

بى دەنگى قوتابخانە
پىر دەبى لەم وشانە :

ئا-وینەى : ئازادى
ئالای ئاوات و شادى

ب-وہکو : بىرەوہر
ت- وینەى : تىكۆشەر

س-وه-كو: سه-به-ستي
سه-ر و سه-داره و سه-ستي

منڊال به يهڪ دهنگه-وه
ده-لين به ئاههنگه-وه:

خ-به ويڻه-ي: خه-بات
خويندن و خوين و خه-لات

كاف-ويڻه-ي: كوردستان
كورد و كومهل و كوستان

ماوهي بهر له نيوه-پرو
دوايي دي دهرسي نه-مرو

ئيواره منڊاله-كان
له نيو باخ و له سه-ر بان

دهرسي تازه ده-خوين
به خه-لڪي راده-گه-ي-نن:

ي-وه-كو: يه-كيه-تي
يه-گرتن و يارمه-تي

—۴—

رۆژى شەمەى داھاتوو
ئەو دەرسەيان لەبەر بوو

بەلام تاكو خۆراوا
بەو گەرماى خۆرە تاوا

لەرپى شارا وەستابوون
چاوەرپى مامۆستا بوون

تىنى خۆرو خەمبارى
پرسىن و چاوەنووارى

مامۆستامان وا لە كوئ ؟
بۆچى نايەتەو دەئ ؟

پيش ئەوھى تاريك دابى
هەوالى كەوتە نيو دى

مامۆستاي قوتابخانە
كەوتووھتە بەنديخانە

مامۆستاي قوتابخانە
كەوتووھتە ، بەنديخانە....

-۵-

ماوہیٰ حەفتەى دەگوزەرى
نابى لەوى خەبەرى

بەلام خویندەوارەکان
هەر لە قوتابخانە دان

دەنگى بەرزى دەرسى جوان
ئەروا بەرەو ئاسمان

ب- وینەى : بیگانه
برین و بەندیخانە..
چاویان وا بە ریگەوہ
مامۆستایان بیتهوہ

-۶-

رۆژى هەوہلى زستان
کە سەرما هاتە کوستان

کەسى هەوالى دینى
دلى دى ئەلەرزینى:

چهن لاويڪي روڻنبير
به هاوڙي ڪاڪي مودير

ئهو روڙه تاريڪ و روون
له سيڏاره درابوون

-۷-

ئيتر ئهو منڊالانه
جيئي ڏيڻن قوتابخانه

ڪاتي ئه پوڻ به دل تهنگ
چاو به فرميسڪ و بيدهنگ

خويندهواري ڪش و مات
سهرنجي ديوار ئه دات

فرميسڪي پر له گري
ڏيت و بهر چاو ده گري

له بان تهخته ي سهر ديوار
خهتي مابوو يادگار

دلی نەدەهات کەسی
شتی لەسەر بنوسی :

«ی- وەکو :یەکیەتی»
«یەگرتن و یارمەتی»

«ئا-وینەیی : ئازادی»
« ئالای ئاوات و شادی»

لە دێهاتی ناوچەی کوردەواری ئێراندا،
بە مامۆستای قونابخانەکان دەلێن
مودیر».

*بیگانه : ئستیعمار

نامەئى بۆ كۆرى شاعيران

كورد ئەگەرچى زۆرە دەردى، بەردى مەينەت وا لەپىي
دەس لە ئەژنۆ گرتن ئەو بەردانە لانايا لە پىي

شيعرى خاوينم دەوى خوينى دل و زارى نەبى
رەنگى فرمىسكى دەروون و بۆنى خەمبارى نەبى

بۆچى «قانع» بىم لە ژينا، بۆ ئەبى ھەولئى نەدەم ؟
بۆ ئەبى دەس ھەلگرم، تاكو بە ئامانجم نەگەم ؟

ھىمنى ھەلناگرئ ئەم چەرخە بۆ كوردى كلۆل
تابەكەى «ھىمن» بژين و تى نەكۆشين گورج و گۆل

گەر ھەموو پەرداخى ژينم، ھەروەھا پى بى لەژار
ناگرم دەستم لە ئەژنۆ، قەت بە خۆم نالىم : «ھەژار»

ھەروەكو «بىكەس» ئەگەرچى دەردەدارو بى كەسم
من كەسم كوردە، بەكەس نالىم ھەژارو بى كەسم

شيعرى خاوينم دەوى خوينى، دل و زارى نەبى
رەنگى فرمىسكى دەروون و بۆنى خەمبارى نەبى

-۲-

تا پەرى شىعەرم نەدى، ھەرساتە بىرىڭ وام ھەبوو
داخەكەم چاوى پەرىش، غەيرى خەوى تىدا نەبوو

بۆ گۆلى شادى گەپام ماوەى، ھەتا بىدۆزمەوھ
تاكو بەرگى بووكى شىعەرى پى برازىنمەوھ

شار و كوستانى كوردەوارىم گرتەبەر
پىكەنىنىم نەدى ھەرگىز، لە دل ھاتبىتە دەر

بۆ نەگرىم من، كە پەروەردەى ھەواى شارى خەم ؟
چى بنوسم، غەيرى ئەو فرمىسكە، چى بى بەرھەمم ؟

كوردەوارى ھەر بەشى زوخاو دەردو زللەتە
تاكو داھاتوى بە چى بى، زەحمەتى ئەم مىللەتە

لېم ببورن ئەى ھەژار و بىكەس و ھىمن، ئەمن
ئىستە ئەيزانم، كە ئىوھ بۆچى ئالودەى خەمن

ئەو خەمانەى نەمدەناسىن وا ئەسیرى كردووم
چى بلىم ؟ چۆنى بلىم ؟ چەشنى كە پىرى كردووم

ئامانجى قەلەم

ئامانجى وايە، يېنوسى دەستم
وہايە هيواى، شيعرو ھەلبەستم

تاقەى مروارى ھەرچەندە جوانە
بووكى بەنرخى نىو گەوہەرانە

بەلام ئەو كاتەى، كۆ بكرىتەوہ
لەسەر شرىتئى بەؤنرىتەوہ

ئەو ساتە جوانەو جوانتر دەنوينئى
تاكو بەتەنيا لەلەى بمىئى

زمانى كوردىش، ئەو گەوہەرەيە
كە ديارى بەرزى، مېژوى ئىمەيە

وشه‌ی جوان جوانی نیو کورده‌واری
جوانتر له زیڤ له‌عل و مرواری

کاتی به‌شیوه‌ی جوانی، هۆنراوه
کرایه به‌سته‌و شیعو هۆنراوه

چاکتر دهنوینی و هەر له‌به‌ر چاوه
هه‌رگیز ون نابیی و ناخریته لاوه

ئامانجی وایه پینوسی ده‌ستم
وه‌هایه هیوای شیعو هه‌لبه‌ستم

بۆ گۆران

بە ئاواتم چەپكە شيعرى
هەلبەستم بۆگۆرانى شاعىرى
جوان پەرىستم

تەيدەكۆشم بە ھىزى بىرو ھەستم
وشەى نىە كە دەربىرى مەبەستم

پەنوسەكەم، ئەى قەلەمى سەرىبەستم
دەخىلى تۆم، بۆ جارى بگرە دەستم

ھەرچەند دەكەم ئەو خەيالەى پىى مەستم
بۆم ناخرىتە ناو چوارچىوھى ھەلبەستم

تاقە شيعرى ئاخىرى ھى مامۇستا گۆرانە. ۱.

کوچ

ئاوایی له شان چۆم و باخه وه
پالی داوه ته سینگی شاخه وه

عومریکه نیوان له شی کۆرپه ی دی
خوینی ژین گهرمه و دلی خورپه ی دی

بالنده ی رهنگین، کۆتری نه خشین
به دهوری دی دا ئه گهری چین چین

تاوی له باخان، تاوی له سه ر دی
هر یه کی نه غمه یی له ناخی دهر دی

ئهو دهشته سه وزه، ئهو دئییه جوانه
ئهو هه موو دار و باخ و بیستانه

دەستى سىياسەت، ئاورى دىنى
يەك لە شوين يەكا، ئەيانسوتىنى

دى ئەسوتىت و خەلكى، كۆچ ئەدرين
كۆچى دلتەزىن، بۇ دەشتى گەرمىن

بە وينەى شەمى، كە توابىتەوہ
پەپولەى تەنياىى، لا مابىتەوہ،

ئەو كۆترانەى، بە ئاسمانەوہ،
لە دەورى دىدا ئەسورانەوہ،

بە ئاھەنگى خەم، تاكو خوراوا
ئەگەرین بەسەر، دەشتى سوتاوا

تا وردە وردە دلنيا ئەبن
دى بەجى دىلن ئەوانىش دەچن

گەرمەسىر ئەگەر، بەھەشتى روون بى
باخى گەوھەر و دەشتى ئالتون بى

ئىستاش ھەروھە ، كوردى كۆچ دراو
بالىندەى كزى ، لە ھىلان بــــــپراو

مىشتى لەو خاك و بەردە سوتاوھ ،
خاكى ئەو دەشتەى ، تىدا ژياوھ ،

بە سەرتاسەرى گەرمىنى نادا
نايگۆرپتەوھ ، لەگەل دنيادا

ئاخر بە خويىنى ، ئاوى پى دابوون
باو باپىرى ، لەوى ژيا بوون

گەرمەسىر ئەگەر بەھەشتى روون بى
باخى گەوھەرو دەشتى ئالتون بى

ھەمويان ئەدا ، تەنيا ھەناسەى
بەيادى ولات ، بشكىنى تاسەى

رووبار

قهلبه زهى به رزى كوستان (۱)
ئه رژي ته نيو دارستان

به فراوى كيوان دينى
رووبارى پيك ئه هينى

رووبار ئه كه ويته رى
دارستان ديلى ته جى

ئاواييهك له وقه راخا
له نيوان دارو باخا

به رامبه ر به خو راوا
ئه رواني ته سه ر ئاوا

رووبار ئەرۋا بە بەر دى دا
خوپەى جوانى دىتە گوى دا

ھاوینان خۆر داخ ئەبى
گەرمە نيوەرۋى ناو دى

مندالان دىنە سەر ئاو
بۆ مەلە يا ماسى راو

زۆريان تىدا ھەژارە
چاوى لەدەست رووبارە

بۆ پىخۆر مالى داماو
كارى بوووتە ماسى راو

نيوەرۋىيە و ناو دى چۆل
كوپى شوان گورج و گۆل

پى دەكەوئى بۆ رووبار
سك برسى و شپرە بار

بە ھىۋاي قولاپ و تۆر
ماسى بگرى بۆ پى خۆر

* * * * *

دیت و ئەگاتە سەر ئاو
دەست ئەکاتە ماسی راو

رووبار ئەرپوا بەبەر دى دا
خورەى جوانى دیتە گوئ دا

ماوہیە زۆرى ئەدا سەر
ماسى یەک دینیتە دەر

ماسى کۆرپەو وردە زۆر
بەکار نایە بو پىخۆر

سینگی سپى، خویناوى،
پەلە قاژەى تاو تاوى...

تى دەکۆشى جاروبار
خۆى بخاتە رووبار

پىستى جوانى برژاوه
زىخى پىوہ تلاوه

زىخى داخى نيوهرؤ
دل ماسى دىنيتته سو...

* * * * *

كاتى قولاپى خوينين
ئەخرىتە نيو ئاوى شين

دلى ئەو ماسىه كورپه
راوہستا بوو له خورپه

رووبار ئەروا به بهر دى دا
خورهى جوانى دىتته گوئى دا

ئەى ماسى ويلى ھەزار
بو دەگەراى له رووبار؟

ئاخۇ تۆش له رپى سەفەر
بو پىخۆر بووى دەربەدەر؟

ئىوہش له نيو ماسيان
بو پارەو پىخۆر ژيان

ھەزارەکان ئەمرينن؟
خوينى يەكتر ئەرژينن؟

رووبار ئه پوا به بهر دى دا
خورهى جوانى دىته گوى دا

(۱) - قه لبره : تاڭگه ،

ته نيا

خانوى سهردم كش و مات
بوئى بیدهنگى ئهدات

له شوئىنى بىرى رىبوار
چاوم پرىوه دىوار

جارى ههتا ماوهى دىر
گوى دهگرم بو كاتژمير

هاتوچوى عهقره بهكان
وهك رىبوارانى زه مان

يهكئ گورج و يهك هيمن

رڀڱاى عومرم دهڀيون

به ناوهدل ئه مهوئ
به لكو دهردي بسرهوي
په نا به مه پښوسم
بیره کانم بنوسم

من کيم و له کويم و چيم ؟
تاکه ي و بو چي ده ژيم...

جاري قاقاي پيکه نين
به دنياو ئينسان و ژين

جاري کيش بوغزي گريان
بو ماوهي خو خه له تان

خه مبار و بي دنگ و باس
خه يالوي و که ساس

هيچ ناههنگي نايته گوي
به حري بيدهنگي بشکي

خانوي سهردم کش و مات

بۆنى تەنبايى ئىھدات

ژار

لە داخى مەينەتى دەوران دلم پر ئاورە ساقى
لەژارى تالى ژين ديسان پيالەى دل پرە ساقى

وەرە ئەمشەو وەكو ھەر شەو وەرە ساقى دلم خوينە
ھەتاکو دیتە چاوم خەو، ھەرامە شەربەتان بىنە

دلم زوخاوى لى دەرژى، دەسا ھەستە بکە مەستم
شەرابى کۆن لە جامى نوئى، بە خور تىکە بدە دەستم

کەوا کون کون بووہ جەرگم، لە جەورى ماتەمى دنيا
ھەتاکو سەردەمى مەرگم، وەرە ھەر تۆم دەوئ تەنيا

ھەناسەى سەردى پرداخم دەمىکە گرتويە ناخم

شەرابى تۆيە دەيشۆرى،
پەژارەى ژينى پىر ئاخىم

دى

شەوگارى بەھار دەرچوو لە نيوە
تارىكى ئەپرات بەرەو كازيوە

ئاوايى تاريك ورشەى چىرايى
لە نيو پەنجەرەى هيچ مالى نايى

دى دەركى لە پوو، پوژ داخستووە
لەبەرگى شەودا، جوان جوان نوستووە

مندالى ساوا دەگرى جارجار
ئەشكىنى دەرياي، بىدەنگى شەوگار

دايكي سەر لە بان لانكى كۆرپەوہ

سەردەمىكە خەو، بىردۈيە تەو

ئەو ساتە گۈلى شەو دەتۈيتەو،
سەرگۈنای ئاسۆ، سۈر ئەبىتەو،

كەلەشپىرى دى و لەو سەربانانە
مزگىنى ئەدا، ھەستىن بەيانە

شەنەي بەربەيان يەك لە شوپىن يەكا
مالانى نوستوو، باوھشىن ئەكا

ھەتاو لای ئەبا دىسان بە سپايى
پەردەي شەو لەسەر، بووكى ئاوايى

مالان بەردەچىن، ئاوايى ساكار
گرتۈيە باوھش، باپىرى كۆسار

ماويانە خەلكى، ماندويى دۈپىنى
گىزىكى ھەتاو، ھەلىان دەستىنى

ژنى گورج و گۆل ئەپوا بو كانى
بە نەزمى جوانى لەرزانەكانى

ژنځي له ڪاني مان دوو ڏيٽه وه
سهري ناو ته سنگي گؤزه وه

دوڪهڻ له سهريان ٺهروا به رهو ٽوور
سوور ٺه بيٽه وه، سه رگؤنای ته نور
ته ندوري مالان، ناني گهرم و جوان
دهڪات به توڻشوي، باخهوان و شوان

مريشڪي سڀي، جوجه له له شوين
به جي دهه ٺيڻي، تاريڪي کولين

پيش ٺهوهي، ڪه خور بدا له ناو دي
راني ٺاوايي، دهڪه ويٽه ري

نيوهي ناوه دل له دي ده رٺه چي
به رخ و کار ٺيله ي، هيشتو وه ته جي

مراوي له سهه چيمه ني جو بار
دهشڪيني شهقلي شهونمي به هار

ٺاسماني شين و ڪوچي هه وره ڪان
پرشنگي خور و دهشتي سهوز و جوان

ھاتوچۆی ئاسكى بزيوى سەر كۆ
شنىھى شەمال و لەرھى لەق و پۆ

جریوھى بولبول، خورھى جۆباران،
شمشالی شوان و بەستھى دلداران،

موسىقای جوانى ژینى دىھاتن
دىمھنى رھنگىین، خاکی ولاتن

ژینى رۆژیکى ئەو دىیھ لە لای من
ئەژى بە شارى دوکەل و ئاسن....

*کازیوه:تاریک و لیلی به ربه یان.

بگری

دایه گیان بگری له سهر خاکم کهوا شینم دهوی
زور بگریه دایه گیان فرمیسکی خوینینم دهوی

من گولی سهه ئاره زوی ژینم له خاكا خه وتوو
خاکی مهیدانی خه بات رهنگینی خوینینی من بووه

دانه نیشه دایه گیان بو هاتنی من چاوه پری
دلنیا به، بهسیه تی، بو دهنگی ده رگا مه گره گوی

دایه گیان سویندم به فرمیسکی گهش و ئیشی دلت
دایه گیان سویندم به جهور و مهینه تی بی حاسلت

من ده میکه جهرگی سوتاندوم هه ناسهی سهردی گهل
دلپری کردوم خه می دهسکورتی و رهنگ زهردی گهل

من كورپى كوردى شههيدى پى خهباتم دايه گيان
كوترى خوينين پهري باخى ولاتم دايه گيان

ههروهكو بيگانهيى دل پر له ناكامى و گري
له هموو دهسته، نهبوو دهستى، كهبي و دهستم بگري

من له شارى خوم غهريب و بو هموو بيگانه خوم
كوترى كوژراوى ريگاي لانه خوم، بي لانه خوم

دايه گيان بگري لهسهر خاكم كهوا شينم دهوي
زور بگريه دايه گيان فرميسكى خوينينم دهوي

دايه گيان نهو كيژه وا نهتويس به بووكى تو ببيت
خوت بده پيشانى جاري با بههيواي من نهبيت

تاكو بتبينى، كه رهش پوشي لهسهر تا پاتهوه
بهلكو بروا دنيا بي و من له بيرهه و اتهوه

دايه گيان بگري لهسهر خاكم كهوا شينم دهوي
زور بگريه دايه گيان فرميسكى خوينينم دهوي

*ئەتوئیس: کورت کراوەی ئەتوئیس.

فەلسەفە ی گەردون

هاکا ئەم چەرخەش، هەلگەرایەو
ئێتر نەگەر او نەسورایەو

کیژئ خاوەنی ژینی دونیایە
ریژی مرواری لە گەردندایە

کیژئ، کە تینی ئەوینی وایە
ژیان و مردن لە دەستی دایە

مرواری لەسەر سینگی رازاون
بەهیزی جەزبە ی عشقی وەستاون

ئەویش وەک هەموو، پۆژی پیر ئەبی

به تیری مردن، داوینگیر ئەبئ

به‌لئ ئەمریت و ئەکوژیتەوه
ملوانکەهئ ملی ئەبچریتەوه
نۆ مرواری جوان یەک له شوین یەکتەر
ژینئ ئەوانیش ئەکاتە ئاخر

شینئ مردنئ ئەو کیژە وایە
که له شوینئ دا ئاخر دنیا

بناغەئ گەردون وا دەشکیتەوه
ئیتەر ناگەرئ و ناسوریتەوه

*مەبەست: لە تەواو بونی ھیزی خۆر و
تیکچوونی (مەنزومە ی شەمسییە)

ھەلە

دەوڵ و زورنایە چەپلە ریزانە
بەزمی شادی و چۆپی کیشانە

بەرگی رەنگاوەرەنگ کێژی سەر بانان
دەکێشی نیگای، لاوی کۆلانان

ئاهەنگی زورنا و بەزمی ھەلپەرکی
دەنگ ئەداتەو ھەتا ئەو پەر دی

لە نیو کێژانا تەنیا ھەلە
دلی خەمینەو لە سوچی ماله

ئاخر دیاری یاری بیوہفای

دەستەى چنورە، ماوتەتەوۋە لاي

يادگار يېكە، يارى پيى داوۋە
ئىستا بى رەنگە و بۆنى نەماوۋە

هەلەلە دەروا بۆ خەيالى دوور
ئەروانى جارجار بۆ چەپكەى چنور :

دەنگى زەماوۋەن ئەتۆم دىتە گوئى
كوانى پەيمانەت، كوانى وا لە كوئى؟

قەولى ئەم رۆژى سەما و شادىيە،
بە منت دابوو، لەبىرت نىيە ؟

دلم گولئ بوو، بۆچىت هەلەورانە ؟
بۆچى ئاوينەى ئەوينەت شكانە؟

كوانى مەيلەكەى جارى جارانت
كوانى ھاتوچۆ و ئىشارەكانت

كوانى راوۋەستان، سەر رىگاي كانى
كوانى سىوى سوور، كوانى گۆرانى؟

گیانی شیرینم دلت شکاندم
دلت شکاندم، دلت شکاندم

جار جارئ فرمیسک له جاوی سوورا
ئەبارینه سەر چهپکهی چنوورا

ئاههنگی زورنا و بهزمی هه‌لپه‌پکی
دهنگ ئەداته‌وه هه‌تا ئەو په‌ر دئ

هه‌لآله هه‌روا بیر ئەکاته‌وه
ده‌فته‌ری ژینی په‌ر ئەداته‌وه :

سویندم به سوژی دلی ئەسیرم
تا ساتی ماوم هه‌ر وای له بیرم

ئەو ساته‌ لاشه‌م سه‌رد ئەبیته‌وه
چرای ژیانم ئەکوژیته‌وه

ئاخرین قسه‌م، هه‌ر ناوی تۆیه
هه‌ر چاوه‌کانم، پر ناوی تۆیه

دلم گولئ بوو، بۆجیت هه لوه راند؟
بۆچی ئاوینه ی ئه وینت شکاند

تۆ ده وله مه ند و من کیژی نه دار
به غه یری وه فا، چی هه یه هه ژار

خونچه ی دلئ خۆم هیناو دام به تۆ
به لام وته ی تۆ هه مویان درۆ....

جار جارئ فرمیسک له چاوی سوورا
ئه بارینه سه ر چه پکه ی چنوورا

دایکی له داخی کچ، بی خه به ره
بانگی لی ده کات، له به ر په نجه ره

هه لاله وه ره، هه لاله وه ره،
کیژه جوانه کهم تاوی هه لپه ره

دایکی نه بیینی فرمیسکی چاوی
زولفی شیواوی، دلئ شکاوی

ئاههنگی زورنا و به زمی هه لپه رکئ

دەنگ ئەداتەوہ هەتا ئەوپەر دئ

هەنسک و فرمیسک

ژینی مندالی، دنیای شیرینه
شیری سەرەتای چیرۆکی ژینه

عومری منالیم چەن زوو
وہک نەسیمئ، هات و چوو

مەلئ غەریب بوو رویشت
هەر یادیکئ بەجیہیشت

کەم کەم وریا بومەوہ
بیرم چاوی کردەوہ

دنيا يه کم بينى بيتين
نه وهک مندالی، شیرين

خه مى کاتى مندالی
گرئ نه بوو له پالی
لادی

کهى وه کو خه مى ئیستا
ریشهى له دل ئه وهستا

هر خه میک و فرمیسکى
فرمیسکىک و هه نسکى

ته مى دالى نه شوړئ
دنیای تالی ده گوړئ

چ دهروون و چ له روو
دنیا مان هه ئه وه بوو

ژینى مندالی، دنیاى شیرینه
شیرى سه ره تاي چیرۆكى ژینه

وریا بوومه وه کهم کهم

ديسان بؤ هه وه لى رى

بگام به و دنيا جوانه
وه كو ئه و مندالانه

با خه مه كانم سووك بى
بى گرى بى و بچوك بى

تاكو ته نيا فرميسكى
هه ناسه يهك و هه نىسكى

ته مى دلم بشورى
دنياى تالم بگورى

ژينى مندالى، دنياى شيرينه

شيعرى سەرەتاي، چيرۆكى ژينه

لانەى بايه قوش

—۱—

نيوه شهويكى سارد و دلتهنگه
خهلكى خهوتوون دنيا بئدهنگه

شار پهردهى رهشى كيشاوهته سهر
مانكى شهوان پيو، له كيو هاته دهر

بايه قوشى پير، ديت و جار جاريك
دهخوينى له سهر كوئه ديواريك

له ويرانه يهكى چول و بئدهنگا

له نيو مالئڪي، ساردو دلتهنگا

خهوتووه خه مين كچيكي هه تيوو
هه تيوي خوشي له دنيا نه ديوو
دايكي بهينيڪه دووره له دنيا
ئهو كچه ماوه له ويڊا ته نيا

مندالئ بچوك له نيو بهرگي خه
ئها له گوناي شهوقى مانگه شهو

به لام خهوى چي، هه تاكو بهيان
وتووئڙ دهكا، له گهل ئه ستيران

له وان دهپرسئ، دايكي وا له كوئ
بوچي به ته نيا، هئشتويه ته جي

ساتئ فرميسكى لئ جيا نابئ
ئاخر مندالهو دلنيا نابئ

گوئ بده ساتئ، به سهر هاتئ ئهو
له گهل ئه ستيران، چي دهگوت ئهو شهو:

-۲-

ئەي مانگى جوان ئەي، ئەي ئەستېرەكان
ئىيۈ دەبىنن لە نىو ئاسمان

باخى بەھەشتى خودا لە كويدا؟
ئەلەين دايكى من وا لەئەويدا

ئەي مانگ، تۆ دايكى ئەستېرەكانى
تو خودا پىم بلى ئەگەر دەزانى،

ئەستېرەكانت كۆ بوونەو
وان لەگەل خۆتا چەشنى ھەر شەو

پىم بلى دايكى، من كەي دىتەو
منىش ئەستېرەم، مانگى من ئەو

ئەي ئەستېرەي خۆم گوى بگرە ساتى
بە دايكم بلى دەبىنى كاتى:

دايكى خۆشەويست، بينايى چاوم
ھىزى ژيانم، تەنيا ھەتاوم

بوچى رۆيشتى له گه‌ل نه تبرد؟
ته نيا له نيا وه يلانت كرد

هه تا ديته وه هه چاوه پريت
به هيوای بيستن ئاههنگى پيت

ئهى ئهستيرهى خۆم گوڤ بگره ساتى
به دايكم بلئ دهيبينى كاتى

زۆر به ئاواتم كاتى هاته وه
له سهه داوينى خه و بمباته وه

ئه گهه وهك و مهه دوو بالم هه بوو
له نيو دنيا دا ئه مكر هاتوچو

ده گهه رام هه موو كيو دهرو دهشت
هه تاكو ده گام به باخى به ههشت

به لكو له وي دا جارى بت بينم
ئه توش ببينى گريان و شينم

به لام باسى من زۆر بئ وه فايه
ئاخر كهى هه تيو ئهستيرهى ههيه

دهردى دلى خوّم من ده ليم به كى ؟
هه تيو چى هه يه تا نه ستيره ي بى

-۳-

نه ختى ده گوزهرى خه و دپته چاوى
باسى ده مينى به نا ته واوى

تاكو ده خه وئى له نيوهى شه ودا،
دايكى ده بينى، له نيوهى خه ودا

ده پارپته وه له گه ل خوى بيبا
نه روات و ديسان، نه يه لئى ته نيا

دايكى ده كيشى له سه رى، ده ستى
ئه لئى: نه بوونه، پاشى هه ر هه ستى

كچم جيگاي من جيگه ي دنيايه
دايكت وه كو تو له وئى ته نيايه

روّله مالى من تاريكى و سارده

جیگاگه م خاکه، سه رینم به رده

به دایکی ده لئی، کچ به چاوی سوور
له قرچه و سوژی دل وه کو ته نور

نامه وئ بی تو، پرووناکی دنیا
هر خۆتم ده وئ، وای له هر کویدا

دیسان بو دلّم ده شکینیته وه
گه نام بهی له گه لت، بو هاتیته وه؟

دایکی به دلئی پر ئیش و خه مناک
تک تک فرمیسکی ده تکتته سه ر خاک

ئه لئی کچه که م: شه ویکی سارده
سه رماش سه ره تای نه خووشی و دهرده

تووش له جیگاگه ت که وتبویته دهر
هاتوم بیکیشم پووشینت له سه ر

زستانی بی نه و، نابه ته وه له هووش
تا کو له سه رمانه که وی ناخووش

کئ له ناخۆشی شهوان یارت بی ؟
کئ له جیگای خۆم په‌رستارت بی؟

وه‌لامی ئەدا به‌م چه‌شنه‌و ئەپروا
ئیتز هاواری کچی پی ناگات...
-٤-

سبه‌ینی کاتی خۆر دای له‌سه‌ر کئو
له شوشه‌ی شکاو، شه‌وقی دایه‌ نیو

دای له‌سه‌ر جیگاو لاشه‌ی ساردی کچ،
رووناکی ده‌کرد، گۆنای زه‌ردی کچ،

بایه‌قوش نه‌ختی، چلی بردبوو
له‌و ماله‌ چۆله‌ لانه‌ی گرتبوو

ئاخر چۆن بلیم ؟ ئەو کچه‌ مردبوو
بایه‌قوش ده‌یکوت: دیقی کردبوو

ۋىتە

گەلارپىزان ھاتوۋە
ناخى باخى گرتوۋە

گەلەي زۆرى ۋەريون
سىنگى باخى پۆشيون

تاۋ نا تاۋى شىنەي با
بە ئەسپايى دەيان با

خۆرى بېتيني سەر دى
ۋەك رېبۋارى ماندوو بى

ورده ورده دیتته خوار
ئەنیشیتتە سەر کۆسار

دیسان بە لوتکەى کێوا
رئ دەکەوئ بەو دیوا
باخەوان کز و تەنیا
لەسەر ئاوى کانیا

دەستى پىرو لەرزۆكى
داناوتتە سەر چۆكى

بە شوین بیری پر داخا
چاوى دەکشیتتە باخا

داریکى وشک و مردوو
لانەى مەلى کۆچ کردوو

نە سەوزایى نە سىبەر
نە ئاھەنگى پەلەوەر.....

لەبیری نایە ھەرگیز
گەلا ریزانى پاییز

وا دلپری کردبی
ناخی گیانی گرتبی

جاری سہری دائہ خا
سہرنجی کانی ئەدا
ئاوینہی رووناکی ئاو
وینہی دینیتہ بہر چاو

وینہی پیر و زہردی خہم
پر چین و خہتی ماتہم

وینہیہ کی پەژارہ دیو
وینہی گولی ہەلوہریو...

فرمیسکی ژینی تالی
دینیتہ وہ خہیالی

ئەو سا بہہاری بی تین
ئیستا پاییزی خہمین...

گەلا ریزانیش ئەروات
ہاکا بہہاری ترہات

تہنیا ژینی من وایہ ،
ئیتربہہاری نایہ

کہم کہم فرمیسکی ئەتکئی
ئاوینہی کانی دەشکئی
لہ چولئی باخا جار جار
گہلای زہردئی دیتہ خوار

لہگہل ئاوی کانی
رئ دەکەوئ دانی

باخەوان سەر دائەخا
سەرنجی وینہی بدا

ئاوی کانی شیواوہ
وینہی تیدا نہماوہ...

لہ چولئی باخا جار جار
گہلای زہردئی دیتہ خوار

په پوله‌ی خه‌يال

په پوله‌ی خه‌يال سه‌رمه‌ست و هيمن
ده‌پيوي سينگي ئاسمانی بي بن

ده‌فته‌ری ژينم په‌ر ئه‌داته‌وه
لاپه‌ره‌ی لاویم، بير ئه‌خاته‌وه

ئهم هونراوانه، توم دينيته بير
پيکه‌نينی تال ده‌باته‌وه له بير:

لە خاکی لاشەم، بەیانئ بەھار
گولالە سورەھەکی ئاورین روخسار

بە جوانی گۆنات سەر دەرئەھینئ
لەسەر مەزارم دئ خۆی بنوینئ

ئەتۆش کە ھاتوی لە بۆ گول چنن
جوان رادەبوری دەم بەپیکەنین،

ئەو گولالە سورە، دەچینئ لە پیت
ئاخۆ دەیزانی، بۆنی کیئ لی دیت؟

ئەلئ: چەن جوانە چەن رەنگی گەشە
داخەکەم داخۆم بۆچ دلی رەشە؟

بەلئ ئەو ساتە بزانی، گولم
گولئ بەھەشتی، ئاواتی دلم

ئەو گولە، خاکی دلداری خۆتە
ئیتاش بە ھیوای روخساری خۆتە

بۆیە بەو چەشنە گەش و خۆش رەنگە
بۆیە ئەوەندە مات و دلتنەنگە

بۆيە ۋەستاۋە دلتەنگ لەسەر پىت
دلى داخوريى، ديسان لەبەر پىت

گيانە لە ۋو گولەى چىت دىتە بەر چاۋ؟
لە ۋو گولە سورە، گولى دل سوتاۋ

جوانى ھەل بگرە ھەرچى خۆت گولى
خۆشبوتر لە بۆن، باس ۋ سونبولى

خاكى دلدارە ئەى ھىنىتەۋە
زامى دلەكەى نەكولىنىتەۋە

ئەم ھۆنراوانە، تۆم دىنىتە بىر
پىكەنىنى تال دەتباتەۋە لە بىر

پەپولەى خەيال ئەروا لەسەر خۆ
لە شوين بىرى تر ئاسۆ بە ئاسۆ

ھەتاكو خەو دى، بىرم ئەمرىنى
پەپولەى خەيال ھەلدەۋەرىنى

باده

ساقى گوزەرا شەو بە فیداتم وەرە دیرە
دل تەنگە، دەرەنگە، وەرە سا بادە بگیرە

تا تۆ بى و مەى بىچ من و دل لیرە خەمۆشین
هەردوو بە تەماتین، وەرە مەى لیرە بنۆشین

تینویە دەمیکە چەمەنى باخى ئەوینم
ئەم باخە بدیرە وەرە مەى بیئە سەرینم

ویستومە کە تەنیا بچ و لەم سوچە بمینم
دیسانەووە ئەم بارى خەمە کەوتوووە شوینم

دهستی خه مه کهم بگره له مه یخانه به دهر که
ریگای مه ده ئیره وهره له و مهسته چه زهر که

نا نا لی گهری تا کو بمینیتته وه گیانه
ئه م کو تره وه یلانه دلی گرتوو له لانه

بو مه ی نیه، ساقی، که په نا دینه ئیره
ههر کهس به شه رابی خه می جه نانه یی تیره

من هه مده می باده م، که خه می سینه به با دهم
دهستم گره گیانه وهره بسپیره به باده م

ساقی گوزه را شه و به فداتم وهره دیره
دل ته نگه دره نگه وهره سا باده بگیره

خیراب

لهسه ردهمی به هاری، شه رابی، دهست یاری
که قه تره قه تره مهستی، بهسه ر دلا بباری

هه رچه نده نه ختی تاله، شادی هیته ر ئاویکه
خیرابه نهک شه رابه، چ وهر گیتراو ئاویکه

ئه وهی که تینی گیانه، دهوای خه می دلانه
سویندم به دهستی ساقی، حه رامه شه ربه تانه

ساقی سا بگره دهستم، ده رکی مه یخانه کامه؟
پیکه وه جامی پرکه یین، با هه ر بلین حه رامه.

زریبار

له پهږ شاری مهريوان
دوو چین کيوی سهوز و جوان

راوهستان بهرانبهه
بهرزو دارستان لهسهه

له داوین نهو کيوانا
له ژیر تاقی ئاسمانا

گوميکی جوان وهستاوه
که (زریبار)ی ناوه

کيوان سهوز و دلنشين
ئاسمان و ئاو ههردوو شين

زريبار و بههاري
بهههشتي كوردهواري..
له نيو دارستان قهراخ
بالندهكان شاخ به شاخ

كو دهبن و يهك دهگرن
ئاسماني سهه ئاو دهبرن

له ژير تيشكي ههتاوا
لهسهه ئاوينهه ئاوا

وينهه خويان دهبينن
مهست دهبن و ئهخوينن:

زريبارو بههاري
بهههشتي كوردهواري

شنهه بهياني بههار
ئهدا لهسهه زريبار

کاتی که بووکی ههتاو
تیشکی ئەخاته سەر ئاو

وینە ی کراسی کیژی کورد
که شهمال لئ دا ورد ورد،
شهپۆلی جوان و زیڕین
دەرژینە سەر ئاوی شین

بەرەو چیمەن و گولزار
رئ دەکەون بو لیوار

بەرانبەر بووکی ههتاو
کیژی زیڕینی رازاو

لهو کاتی بەر بهیانه
شادی و سهمایانه

ئەلین شهپۆلی قهراخ
دەنگیان ئەروا شاخ به شاخ:

زریبار و بههاری
بهههشتی کوردهواری

* قهراخ: که نار

خوداتان له گه ل...

که وتوه ته بهرم ریگای غه ری بی
گه لی ره فیکان خوداتان له گه ل

هر کهس ریگای، بوته نه سی بی
گه لی ره فیکان خوداتان له گه ل

کو ترانی زور له شوینی دانه
هیشتویانه جی کونجی هیلانه

زور کهس رویش پاشان بیته وه
به لام نهیدی کهس، بگه ریته وه

کی چاک ده زانی چی ده کات گه ردون

یہ کئی سہرکھوتوو، یہ کئی سہرنگون

دلّی گرتوم خہم وہ کو دوکھل
گہلی رہ فیقان خوداتان لہ گہل

* زریبار: گۆمیکی گہورہیہ نزیک شاری مہریوان

ملوانہ کھی شین

-۱-

نیوہ پۆی گہرمی پۆژیکئی بہ ہار
لہ ژیر ہتہ تاوی ریگای زریبار

مندالی مل کز، چۆخہ و رانک شپ
ریگا دەپیوئی، پەشیو و دلّ پ

بی وچان ۱ ئەپوا و، ہہنگاو ہلّ دەگرئ
بہ گوی چۆخہ کھی، ئارہقی ئەسپئ

نەختى نانە رەق، لە توي جامانە
بونەتە تۆشوي، ئەو بەستە زمانە

۱/ بېيجان : بېيشوو، بى حەسانەو

بۆ تىكۆشانى پۆژى ماسى پراو
نەختى شىريت وتۆپى پورتوكا

لەگەل قولاپى كۆن و ژەنگ هيناو
هيناويه ئەمروش بيانخاتە ئاو

ئەپرات و جار جار لە چۆلى رى دا
ئەزرنگىتەو دەنگى لە گوئى دا:

هياو خيراكە، خوا نەت هينى تۆ
حەو پۆژە ئەپروى، دەس خالى دىتۆ (۱)

ئەمجار بى ماسى، نەيتەو بۆ شار
ئەرە بۆت نەگىرا، خۆت خە زىبار

۱/ شیوہ زمانی ناوچہیہ، شین : رہنگی شین
ئہ پروات و لہ نیو درک و دالی پئی
کلاش کونی تاوتاو، ئەکنری لہ پئی

بئی وچان ئە پروا و ہنگاو ہل دہگری
بہ گوی چۆخہکەئ، ئارہقی دہسپئی

جاری بۆ لاپئی، ورد ئەبیتہوہ
ملوانکەئہکی شین ئەدۆزیتہوہ

بہ چاکی چۆخہئ، خاکی لا ئەبا
ئہ پروات و جار جار سہرنجی ئەدا

بئی وچان ئە پروا و ہنگاو ہل دہگری
بہ گوی چۆخہکەئ، ئارہقی دہسپئی

-۲-

کاتی ئەگاتە ئاوی زریبار
دیتە گۆی، دەنگی، شەپۆل و لیوار

دوو فرمیسکی داخ، دینە گۆی چاوی
سووکێ ئەشورین، گۆنای سوتاوی

ئەلی: زریبار، چەن پاریمەو
لەم لیوارانەت بسوریمەو

حەو پۆژ ئەم تۆرەم هیناو و برەم
ماسیت پی نەدام مەیۆست کردم

باوەژنیشم گوتویە ئەمجار
ئەو ماسیەت نەگرت خۆخە زریبار

بەلکو نەختی زوو بگەریمەو
ملوانکە ی شینم دۆزیوەتەو

دەیبەمەو بو، خوشکم ئیوارە
ئاخر نیو هاومال، سەری لەخوارە

زریبار من و خوشکم، هەژارین

دايکمان نەماو، باوژن دارين

خوشکم هەر خەریک فرمانە بۆ ئەو
وچانی نییە بەیان تاكو شهو

هەرچی دەیبینم، چاوی پر ئاوه
لەبەر سەرماوه، دەستی تەزاوه
شەوان کە ماندوو، دینەوه بۆ مال
کارمان گریانەو بیستن قسەى تال

بەیان ناھێلێ خۆر سەر دەریئێ،
هەر یەکمان بەرەو، شوینێ ئەنیرێ

خوشکی هەژارم، دەس ئەکا بەکار
منیش بۆ ماسی، دیم بۆ زریبار

خیراکە توخوا با بگەریمەوه
با ئەم ملوانکەى زوو بۆ بەمەوه

گیرفانم کۆنە، نەک وا داکەوئ
یا لە دەستم بئ، هەتاكو شهوئ

-۳-

ئەمپۇش بە ويىنەي رۇژنى پيشو
دېت و شىرتى، ئەخا هاتوچۇ

هەتا رۇژ ئەگات، داوين خۇر ئاوا
سىبەرى كىوان دىنە سەر ئاوا

هيووا هەر پەنجەي لى هەلپىكاوہ
چاوپرى تۇر و دەريا وەستاوہ

-۴-

تارىكى شەو هات پەنگ ئاوى گۇرى
هېشتا ماسى يەك نەكەوتووہ تۇرى

وتەي باوہژن، لەو نيوہ شەوہ
هەر وەھا لە گوپى، دەنگ ئەداتەوہ

هيووا خىراکە خوا نەتەينى تۇ
حەو رۇژە ئەپۇي دەس خالى دىيتۇ

ئەمجار بى ماسى نەيتەوہ بۇ شار
ئەرە بۇت نەگىرا، خۇت خە زىپيار

زریبار تاریک، شهو سارد و دلتهنگ
هیوا کش و مات وهستاوه بیدهنگ

وتهی باوهژن لهو نیوه شهوه
ههروهها له گوئی، دهنگ ئەداتهوه

-۵-

بهیان زریبار تهمی گرتبوو
باران دوینی شهو لیلی کردبوو

پهلهی ههوری رهش به ئاسمانهوه
لهسه ر ئاوی لیل ئەسورانهوه

کاتی چهخماخه، لی ئەدا تاو تاو
لاشهی مندالی، کهوتبووه سه ر ئاو

ملوانکهیهکی شین له نیو دهسیانه
بو کتو ئەروانی، ئەلی وریایه

نیو ئەو شهپۆلهی، دهو و بهریایه
دوو بهچکه ماسی، کهوتبونه کایه

كاتى كه نم نم باران هاته خوار
ئەپژا سەر سىنگى ساردى زرىبار

سوكتى كهوتە پى، شەپۆلى خەمبار
تالاشەى هيواى، هينا بو ليوار

ملوانكهيش هەروا لە چنگيا مابوو
هيشتاكو لە دەست، بەرى نەدا بوو

زرىبار ئەيگوت: زۆرى كۆشا بوو
بەستەزمان، ماسى، بو نەگيرا بوو

*بى ووجان: بى پشو، بى
حهسانه وه
(۱) شيوه زمانى ناوجهيه،
شين: زهنگى شين.
*بسورپمه وه: بگه پریم.
*ياوه ژن: زردايک
ليوار: قهراخ، که نار
بهجکه: بجوه

شوان

مامه شوانى دهر به دهر
کوردى فهره نجى له بهر

خونچهى دلم بى ئاوه
هانام بو تو هيناوه

نه خورهى ئاوى کانى

نە باخ و نەغمەکانی

نە دیمەنی بەھاران
نە بالئەدی کۆساران

ماوەیەکە مەستم ناکەن
پاراوی هەستم ناکەن

دڵ تەنگم زۆر خەمینم
پەشیوی کۆچی ژینم

منداڵی بە خەمباری
لاوی بە چاوەنواری

مانگ و سالی ژیانم
کە ی هات و چوو؟ نازانم

مامە شووانی دەربەدەر
کوردی فەرنجی لەبەر

خونجە ی دڵم بی ئاوە
هانام بو تۆ هیناوە

ساتى لەبەر شالەكەت
دەربىنە شمشالەكەت

لە سىبەرى ئەو دارا،
بروانە بەو جۆبارا

بە سۆزى جەرگى برىان
بلوئىرت بىنە گرىان

باخى ئەم دلە تەنگە
پاراو كە بەو ئاھەنگە

ئاھەنگى بەجى ھىشتىن
نەغمەى كۆچ و رۆيشتىن

تاكو بە نەزمى حەيران،
فرمىسكەم بىنە سەيران

نيگارى

شەنەي بەربەيان ديمەن بە ديمەن
باوەشەين ئەكات، چيمەن بە چيمەن

كيژى خۆرەتاو چاوى ھەلدينى
ديت و گولى شەو، ھەلدەوەردينى

ئەوھستى لەسەر ديوارى ئاسۆ

بۆ سەیری دەشت و سەوزى كەژو كۆ

ئەستىرەكانىش وەك ماسى نىۋ ئاۋ
لە دەرياي شينا ون دەبن لە چاۋ

چىمەنى سەوزى ژىر پى مروارى
فرمىسكى شەونم، دەتكى لە چاۋى

گەلى ئاسكى جوان لە خەو ھەلدەستن
دېنە سەر كانى، كۆرپى دەبەستن

لاۋلاۋى رەنگىن، دەست لەملانى دار
پى دەكەنى بۆ گۆلى بى دىدار

پەلەۋەر دەنگى بەرز ئەكاتەۋە
لە چۆلى باخا دەنگ ئەداتەۋە

ئاۋى چۆم ئەرواۋ گەلای زەردى پار
دەسىپىرى بە دەس رىبۋارى رووبار

پەپولەى نەخشىن لەو سەر جۆبارە
بۆنى گول دەكات ھەتا ئىۋارە

پەرژىنى دەورى باخى گرتووه
بالىندە، لانەى تىدا بەستووه

خۆر بە جىدىلى داوینى كوستان
دیتە سەربانى باخ و دارستان

بەفراو بە وینەى فرمىسكى دىدار
خوپ خوپ بە گۆنای كىوا دیتە خوار

بولبول نەغمە خوین، ئەم چل بو ئەو چل
پى دەكەنى بۆى، غونچەى ئالى گول،

ئاوى سافى گۆم، ئەلى نىگارە
وینەى سروشتى، تىدا ديارە

كەوئ دى لەسەر چیمەنى كۆسار
بە دەندوكى سوور، ئەنوسى: بەھار

ئەى بەھارى من تۆ كەى دىیتەوہ
ئەى بەھارى من تۆ كەى دىیتەوہ....

\

چوارينه

شهوۍ تاريک ليځ شيو او په ريگا
به ياني هات و زوري ماوه ريگا
ژياني من وهکو ئه م شوه وهايه
به ره و هه رلا دهچم به سراوه ريگا

گولی سهر به رزی لاولو کورته ژینی
 ده می که سهیری باخ و پی که نینی
 به ناکامی سهری دانا که بمری
 هه تا کو رهنگی ئەم دنیا یه ببینی

گه لاریزان گولی باخانی دا با
 به هاری دیکه دئ ئەم داخه لبا
 هه ناسه ی باخه وانی پیره دهی گوت:
 هه زاران خوژگه ژینی من، وه هابا

دالم تهنگه پهریشانم ده می که
 خه یالم هه ر ده می لانه ی خه می که
 ئە و نده دل پرم پیم خو شه بگرم
 که فرمی سک و هه ناسه ش مه ره مه می که

چله ی زستانیش کو یستانه و کچی کئو
 ده پیۆشی به ژنو بالاکه ی به چاشیو
 من ئە یزانم چ سیحریکه ئە گه ر بی و
 له درزی په رده وه ده رخا بزهی لیو

ژیانی لاییم وینه ی گولی بوو
 که هاته باخی ژین و هه لوه ری زوو
 وه کو لاولوی ناکامی به هاران

خەمىكى نايە داۋىنى دال و چوو

چىمەنى نەورۇزى ئەمسالى سەنە، خوينايە
دەشت و كيوانى لاوكان نەخشاويە
سى سەد و پەنجاو حەوتە، سالى دىن و راپەرىن
كوردى ئازادە بەرەو پىرى لە شۆرش باويە

تابوتى سوور

هەستە ئەى لاوى سەنە، هياوت ئەگەر سەرکەوتنە،
كورد ئەبى ئازادە بى هەستە چ باكى مردنە

رەنگى خوين چاوت ئەترسىنىت و خۆت نەگريته دوور
هەستە تىكۆشىن و ديسان خەينە رى تابوتى سوور

دال بليسى دى لە شوينى لاوكان، وينەى تەنوور

ههسته بخروشین و دیسان
خهینه ری تابوتی سوور

خوینی بی تاوانی
لاوانم لهبیر ناچیتتهوه
یهک گرین، بو گرینی
مافی ئەوان کو بینهوه

ههسته تاكو یهک گرین تا
ئەوجی سهر كهوتن برۆین
دهنگی گولله گهر
بهیلی، بهو پۆلیسانه بلین:

ههڵ گه پینهو ئەو چهکه، تۆ
دوژمنت ون کردوو،
دوژمن ئەو خوین
خۆرهیه، مافی من
و تۆی بـردوو :

خاك و خۆر

-۱-

ئىوارەيە و دنيا جوان
لەسوچى تاقى ئاسمان

كىژى زىپرېنى ھەتاو
خۆى شار دەوہ لەبەر چاو

لەسەر سىنگى شاخ و ھەرد
كۆى كردهوہ زولفى زەرد

تاكو بەيان لەسەر خۆ
لە تەختى سوورى ئاسۆ

ديسان بخاتە سەر شان
زولفى زەردو پەريشان

دارستان مات و خەمبار
لە شوینی کيژی دلدار

پەژارەى تاريک و رەش
شەوگارى گرتە باوەش

بە هیواى ژوانیكى تر
خۆپيشاندانیكى تر

سەرى ناداوینى شەو
خەمى شاردهوه بە خەو

تاكو بەیانى نم نم
فرمیسی ساردی شەونم

بۆ ئەوینی خاوینى
ئەرژینی تە داوینى

-۲-

مانگه شهو چاو هه‌لدینئ
روخساری خوئی بنوینئ

به جوانی ده‌شنیتته‌وه
جیگای خوړ بگریته‌وه

خونچه سه‌ری ده‌ریینئ
بالنده بگریوینئ...

به‌لام هه‌رگیز ناتوانئ
ته‌نیا ئەمه‌ش بزانی:

نیوان ئەو دلدارانه،
خاک و ئەو خوړه جوانه

به راستی هه‌ر پوژئ دئ
که دلدارئ ته‌واو بی؟

هه‌روه‌ها ده‌شنیتته‌وه
جیگای خوړ بگریته‌وه

خوړه‌تاو چاو هه‌لدینئ

